

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМФОРТНОГО ПОШУКУ В ІПС БІБЛІОТЕКИ ЗА
ДОПОМОГОЮ УДК (З ДОСВІДУ НТБ НАЦІОНАЛЬНОГО
АЕРОКОСМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. М. Є. ЖУКОВСЬКОГО
«ХАРКІВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»)**

Грабар Оксана Миколаївна, завідувачка відділу наукової обробки документів та організації каталогів НТБ Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», м. Харків,

Смислова Любов Олександрівна, заступниця директорки з наукової роботи НТБ Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», м. Харків,

Ткаченко Надія Михайлівна, директорка НТБ Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», м. Харків.

У доповіді розглянуто питання комфортного використання УДК як інформаційно-пошукової мови в індексуванні документів, в організації інформаційно-пошукової системи бібліотеки, у створенні пошукових образів запитів користувачів.

Ключові слова: УДК, інформаційно-пошукові мови, інформаційно-пошукові системи, індексування документів, тематичний пошук документів

Досягнення максимальної комфортності пошуку документів завжди було основною метою діяльності бібліотеки з організації інформаційно-пошукової системи (ІПС).

Комфортність інформаційного пошуку в ІПС багато в чому залежить від розробленості, лексичної наповненості та актуальності інформаційно-пошукової мови.

Бібліотека реалізовує комплекс дій для здійснення пошуку інформації при використанні УДК.

«УДК/UDC» - контрольований «Класифікатор», що має вербальний доступ до статей та індексів УДК. «Класифікатор» створюється у процесі складання бібліографічних записів (БЗ) на всі інформаційні ресурси, якими володіє бібліотека.

Так:

- для збільшення ступеня деталізації, до складу «класифікатора» вводяться складні індекси;
- здійснюється лексична обробка таблиць класифікації з метою їх уточнення;
- не використовуються складені класифікаційні індекси;
- з метою уникнення суб'єктивізму і альтернативності в індексуванні документів для кожного поняття або теми передбачається один відповідний індекс;
- лексичною одиницею у «Класифікаторі» є: індекс, слово,

словосполучення, фраза;

– синонімія лексичних одиниць усувається встановленням еквівалентності між термінами;

– робота зі створення лінгвістичних засобів ведеться трьома мовами: українською, російською, англійською.

Виконання системних функцій пошуку в електронному каталозі за тематичними запитами є ще одною складовою лінгвістичного забезпечення. Тематичний пошук в АІБС «УФД/Бібліотека» може здійснюватись декількома способами:

– за індексами класифікаційних таблиць з БЗ документа;

– за контекстом;

– за вертикальною ієрархічною навігацією «Класифікатора»;

– одночасного пошуку за декількома термінами, рубриками «Класифікатора».

Індексування документів проводиться в процесі створення БЗ та складається з взаємопов'язаних процесів:

– аналіз змісту документа як об'єкта індексування;

– виявлення та відбір смислових компонентів зі змісту документа;

– прийняття рішення про склад пошукового образу документа;

– оформлення відібраних смислових компонентів в термінах індексування і класифікаційної формули;

– створення або редагування термінів індексування у «Класифікаторі» та інформаційно-мовних словниках.

Всі вище перелічені способи тематичного пошуку та індексування підвищують точність/повноту та оперативність пошуку інформації в електронному каталозі і в поєднанні з різноманітними можливостями складання запиту є основними критеріями оцінки комфортності роботи в ІПС.

ENSURING COMFORT SEARCH IN THE INFORMATION AND SEARCH SYSTEM OF THE LIBRARY WITH THE HELP OF UDK (FROM THE EXPERIENCE OF THE SCIENTIFIC AND TECHNICAL LIBRARY OF THE NATIONAL AEROSPACE UNIVERSITY NAMED AFTER M. Y. ZHUKOVSKY "KHA")

This report discusses the issues of comfortable use of universal decimal classification as a linguistic means for indexing of documents, for organizing of the information retrieval system of the library, for creating of users' requests.

Keywords: UDC, information search languages, information search engines, document indexing, thematic search of documents